

S. Sayısı : 212

Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa Ekonomik İş Birliğine dâhil memleketlerle akdolunan Borçlanma, Bağış, Ödeme ve Takas Anlaşmaları gereğince hariçten ithal olunacak mallardan menşe şahadetnamesi aranmaması ve bunlara ahdî Gümrük Resmi tenzilâtı uygulanması hakkında Kanun tasarısı ve Bütçe Komisyonu raporu (1/703)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71 - 1397, 6/360

14 . II . 1950

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa Ekonomik İş Birliğine dâhil memleketlerle akdolunan borçlanma, Bağış, Ödeme ve Takas Anlaşmaları gereğince hariçten ithal olunacak mallardan menşe şahadetnamesi aranmaması ve bunlara ahdî Gümrük Resmi tenzilâtı tatbik olunması hakkında Gümrük ve Tekel Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 25 . I . 1950 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılmış olan Kanun tasarısı ile gerekçesinin bağlı olarak sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan

Ş. Gümaltay

GEREKÇE

Yabancı memleketlerden yurdumuza sokulacak olan malların, muhtelif Devletlerle akdedilmiş bulunan Ticaret ve Seyrisefain Anlaşmaları ile kabul edilen Gümrük Resmi tenzilâtından istifade edebilmeleri için, Gümrük Kanununun 59 ncu maddesinin 2 nci fıkrası gereğince, gelen eşyanın Âkid memleket menşeli olduğunu veya o memlekette gördüğü tahavvül ve ameliyeler dolayısıyla öyle sayılmak lâzımgeldiğini bildirir yetkili makamlardan verilmiş ve o mahaldeki Türkiye konsoloslukları veya münessillikleri tarafından tasdik edilmiş bir menşe şahadetnamesi gösterilmesi lâzımdır.

5252 sayılı Kanun ile onanan «Avrupa Ekonomik İş Birliği Sözleşmesi» ve 5253 sayılı Kanunla onanan «Türkiye Cumhuriyeti ile Amerika Birleşik Devletleri arasında Ekonomik İş Birliği Anlaşması»nın icaplarından olarak Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti ve Avrupa Ekonomik İş Birliğine dâhil diğer memleketlerle akdolunan Anlaşmalar gereğince, açılan krediler ile yapılacak bağışlar ve Türkiye lehine tanınan tiraj hakları mukabilinde, kalkınma programlarımız ile ilgili olarak hariçten yurdumuza getirilecek malların bir kısmı ahdî Gümrük Resmi tenzilâtına tâbi bulunmakta, ancak mezkûr malların bu tenzilâttan istifade edebilmeleri için, yukarıda sözü edilen Gümrük Kanunu hükümlerine göre mahallinden yetkili makamları tarafından verilmiş ve konsolosluklarımız tarafından tasdik olunmuş birer menşe şahadenamesi aranılması lâzımgelmektedir.

Yapılan incelemelerden:

1. Yukarıdaki Anlaşmalara yani Marshall Pülânına dayanılarak ithal edilecek mallara ait men-

şe şahadetnamelerinin mahallinden temin ve konsolosluklarımızca tasdik nuameleleri birtakım zorluk ve gecikmelere sebep olduğu,

2. İktisadi İş Birliği İdaresince finanse edilerek yardım gören memleketlerce satın alınan eşyanın ihracında istenen belgelerin çokluğundan şikâyet edildi,

3. Mezkûr kredi ve bağışlar ve tiraj haklarının kullanma yerlerini malûm ve nuayyen bulunduğ, bu suretle getirtilen mallara ait evrakın (fatura ve saire gibi) Marshall Yardım Plânını idare etmekle görevli teşkilât tarafından vize edilmekte olduğu,

4. Menşе şahadetnamesinin temin ve tasdiki için ihtiyar edilen ve oldukça mühim bir yekûn tutan masrafların kredi ve tirajlardan ödenmesi halinde memleketimize o nispette noksan malın getirilmesini intaç edeceği ve bu masraflar bu kredi ve tirajlardan ödenmediği takdirde memleketimizden serbest dövizle tediye icabedeceği cihetle, döviz mevcudumuzun gayrimüsait bulunan bu zamanda harice külliyetli miktarda dolârın çıkmasına sebep olacağı gibi, bütçeye de yeni bir külfet yükliyeceği,

Sonucuna varılmıştır.

Bütün bu hususlar ve Marshall Plânının ehemmiyet ve hususiyeti itibara alınarak mezkûr plânın ve gayesinin bir an evvel tahakkukuna imkân vermek üzere, yalnız bu gibi mallara munhasır kalmak ve menşeleri tesbit edilecek esaslar dairesinde tâyin olunmak şartlarıyla menşе şahadetnamesi aranmadan ahdi Gümrük Resmî tenzilâtı tatbik edilmesi hususunda kararlar ittihazı için Hükûmete yetki verilmesi maksadiyle ekli kanun tasarısı hazırlanmış bulunmaktadır.

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Bütçe Komisyonu

Esas No. 1/703

Karar No. 87

7 . III . 1950

Yüksek Başkanlığa

Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa Ekonomik İş Birliğine dâhil memleketlerle akdolan Borçlanma, Bağış, Ödeme ve Takas Anlaşmaları gereğince hariçten ithal olunacak mallardan menşе şahadetnamesi aranmaması ve bunlara dahi Gümrük Resmî tenzilâtı tatbik olunmaması hakkındaki Gümrük ve Tekel Bakanlığınca hazırlanıp Başbakanlığın 14 . II . 1950 tarihli ve 6/560 sayılı tezkeresiyle Yüksek Meclise sunulan Kanun tasarısı Komisyonumuza havale buyurulmakla Gümrük ve Tekel, Dışişleri ve Maliye Bakanlıklarının yetkili temsilcileri hazır oldukları halde incelenip görüşüldü.

Bu tasarının hazırlanması başlıca iki sebepten ileri gelmektedir :

a) 5252 sayılı Kanunla tasdik edilen (Avrupa Ekonomik İş Birliği Sözleşmesi) ve 5253 sayılı Kanunla tasdik edilen (Türkiye Cumhuriyeti ile Amerika Birleşik Devletleri arasında Ekonomik İş Birliği Anlaşması) icaplarından olarak

Avrupa Ekonomik İş Birliğine dâhil memleketlerden veya Amerika'dan gerek Marşal Plânı esasları, gerekse tiraj hakları dâhilinde getirilecek emtea için memleketimize giren her eşya gibi Gümrük Kanununun 59 ncu maddesine göre ibrazı mecburi olan menşе şahadetnamelerinin tanzimi sırasında, tanzim mahallerindeki mercilere birtakım paralar ödenmesini gerekmektedir. Bu hal, muhtelif yollarla memleketimiz lehine temin edilen (Marşal yardımı, tiraj hakları, borçlanma, bağış, ödeme ve takas yollarıyla) malî menfaatlerin bir kısmının memleket dışında bırakılmasını ve bu kısımdan memleketin mahrum kalmasını intaç etmekte olduğundan ve bu eşyanın menşelerini fatura ve sair belgelerle de tevsik etmek mümkün görüldüğünden bahsi geçen anlaşma ve sözleşmelere göre gelecek emtianın bu formaliteye tâbi tutulmuyarak elde edilen menfaatlerin tamamıyla memlekete girmesinin temini;

b) Bahse konu olan mahallerle yapılacak

ticari hareketlere formaliteler azaltılmak ve bu şahadetnamelerin tasdiki muamelelerinden hâsıl olan zorluk ve gecikmeleri önlemek suretiyle daha geniş bir kolaylık sağlanması ve bu hususta vâkı olan şikâyetlerin önlenmesi.

Yapılan incelemelerde, yukarıda bahsi geçen kanunlarla tasdik edilen anlaşmalara benzer ileride başka anlaşma veya sözleşmeler de yapılabileceğinden akd olunmuş ve olunacak bütün bu sözleşme ve anlaşmalara göre yurda ithal edilecek malların ahdi indirmeden faydalanmalarında esas olacak menşelerin tâyininde Bakanlar Kurulu yerine, Ekonomi ve Ticaret ve Gümrük ve Tekel Bakanlıklarınca birlikte kararlaştırılacak usule göre muamele yapılmasını ve hükümün bunları da kapsayacak surette tanzimini komisyonumuz faydalı görmüş ve Hükümetle de mutabık kalınarak ilişik tasarınnun birinci maddesi bu esas dairesinde hazırlanmıştır.

2 ve 3 ncü maddeleri aynıyle kabul edilen ta-

sarı Kamutayın onayına arz edilmek üzere yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan V.	Sözcü	
Kastamonu	Kastamonu	Amasya
M. Akalın	M. Akalın	A. K. Yiğitdoğru
Ankara	Ankara	Aydin
M. Eriş	C. Gölet	Gl. R. Alayman
Bolu	Diyarbakır	Erzincan
C. S. Sirmen	Ş. Uluğ	N. Pekcan
İsparta	İstanbul	Kırklareli
K. Turan	Dr. A. Adıvar	Kongl. K. Doğan
Kırşehir	Malatya	Manisa
Ş. Torgut	M. S. Eti	Noktai nazarımu muhafaza ediyorum
		F. Kurdoğlu
Niğde	Ordu	Urfa
R. Gürsoy	H. Yalman	A. Akan
	Urfa	
	E. Tekeli	

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa Ekonomik İş Birliğine dâhil memleketlerle akdolunan Borçlanma, Bağış, Ödeme ve Takas Anlaşmaları gereğince hariçten ithal olunacak mallardan menşe şahadetnamesi aranmaması ve bunlara ahdi Gümrük Resmî tenzilatı uygulanması hakkında Kanun tasarısı

MADDE 1. — 5252 sayılı Kanunla onanan «Avrupa Ekonomik İş Birliği Sözleşmesi» ve 5253 sayılı Kanunla onanan «Türkiye Cumhuriyeti ile Amerika Birleşik Devletleri arasında Ekonomik İş Birliği Anlaşması»nın icaplarından olarak Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti veya bu hükümetin ajanı sıfatıyla hareket edecek kurumlar ve Avrupa Ekonomik İş Birliğine dâhil diğer memleketlerle akdolunan ve olunacak Anlaşmalar gereğince açılan ve açılacak olan krediler ile yapılacak bağışlar ve sair yeni malî membalar mukabilinde, hariçten yurdumuza sokulacak malların ahdi indirimden faydalanmada esas olacak menşeleri, Bakanlar Kurulu kararıyla tesbit edilecek esaslar dairesinde tâyin edilmek şartıyla bunlardan menşe şahadetnamesi aranmaz.

BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Avrupa Ekonomik İş Birliğine dâhil memleketler ve Amerika Birleşik Devletleriyle akdolunan Anlaşmalar gereğince yurda ithal olunacak malların menşelerinin tesbiti hakkında Kanun tasarısı

MADDE 1. — 5252 sayılı Kanunla onanan «Avrupa Ekonomik İş Birliği Sözleşmesi» ve 5253 sayılı Kanunla onanan «Türkiye Cumhuriyeti ile Amerika Birleşik Devletleri arasında Ekonomik İş Birliği Anlaşması»nın icaplarından olarak Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti veya bu Hükümetin ajanı sıfatıyla hareket edecek kurumlarla ve Avrupa Ekonomik İş Birliğine dâhil diğer memleketlerle akdolunan ve olunacak Anlaşmalar gereğince açılan ve açılacak olan kredi, bağış ve sair malî kaynaklar karşılığında yurdumuza ithal edilecek malların ahdi indirimden faydalanmalarında esas olacak menşelerinin tâyininde Ekonomi ve Ticaret ve Gümrük ve Tekel Bakanlıklarınca birlikte kararlaştırılacak usule göre muamele yapılır ve bunlardan ayrıca menşe şahadetnamesi aranmaz.

Hü.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan
Ş. Günaltay

Devlet Bakanı
C. S. Barlas

Millî Savunma Bakanı
H. Çakır

Dışişleri Bakanı
N. Sadak

Millî Eğitim Bakanı
T. Banguoğlu

Ekonomi ve Ticaret Bakanı
Vedat Dicleli

Gümrük ve Tekel Bakanı
Dr. F. Ş. Bürge

Ulaştırma Bakanı
Dr. Kemal Satır

İşletmeler Bakanı
Münir Birsal

Devlet Bakanı
Başb. Yardımcısı
Nihat Erim

Adalet Bakanı
Fuad Sirmen

İçişleri Bakanı
E. Erişirgil

Maliye Bakanı
İ. R. Aksal

Bayındırlık Bakanı
Ş. Adalan

Sa. ve So. Y. Bakanı
Dr. K. Bayizit

Tarım Bakanı
Cavid Oral

Çalışma Bakanı
Reşat S. Sirer

B. K.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.